

בית מדרש גבוה לתורה כולל הדף היומי קריית ספר ת"ו מיסודה של עמותת "משולי עריבת" רחוב שאנת אריה 17/25 קריית ספר 71919 מודיעין עילית ארץ ישראל

עלון שבועי

מראי מקומות לעיון בדף היומי

גליון מספר 267

הוצגה ע"י בנים הנה"צ הר"ר אברהם אליעזר מרקוביץ שליט"א לונדון

לע"נ הר"ר צבי בהר"ר מרדכי ורעיתו מרת רחל לאה בת הר"ר אברהם אליעזר ז"ל

בס"ד, כא' מרחשוון התשס"ט. מסכת קידושין דף מב - דף מח

לחלוק בנכסי אביהם. והמקשה דהקשה "ותסברא זכות הוא", לא הביין יפה דברי המתרץ, והיה יכול להקשות לפי סברתו אם כן הדרא קושיא לדוכתה דתיפוק לן שליחות מהכא, אלא דעדיפא מינה פריך.

(ז) גמ', ותסברא זכות היא הא חובה נמי איכא דאיכא דניחא ליה בהר ולא נוחא בבקעה. הקשה הריטב"א, הא איתא בבבא קמא (פא): אין לך כל שבט ושבט שלא נטל חלק בשפלה ובהר. ותירץ, דאיכא למימר דהתם היינו כל השבט, אבל חלוקת השבט עצמו, יש שנטל בהר ולא בבקעה ויש שנטל בבקעה ולא בהר. [והיינו דסבר דקרא ד"נשיא אחד" מייירי בחלוקה ליחידים, ודלא כמו שהביא הרמב"ן בשם יש מפרשים לעיל אות והי]. עוד תירץ, דאיכא דניחא ליה שיהא רוב חלקו בהר, ואיכא דניחא ליה שיהא רוב חלקו בבקעה.

(ח) תוס' ד"ה אלא, וקשה דאמר וכו' וי"ל וכו'. והריטב"א תירץ, דהא דהכא באפטרופוס שמינהו בית דין, וההיא דהתם באפטרופוס שמינהו אבי יתומים שאין כחו יפה כל כך. ותמה, הא בההיא מתניתא גופא איתא, "ואין ממנין אפטרופוסין נשים ועבדים וקטנים, ואם מינן אבי יתומים הרשות בידו". אלמא רישא דמתניתא באפטרופוס שהעמידו בית דין עסקינן. ועוד, דאדרבה כחו של אפטרופוס שמינהו אבי יתומים גדול מאפטרופוס שמינהו בית דין, שהרי נתן נכסיו ברשותו וסמך עליו לעשות בהם כדעתו. ומשום הכי תירץ, דהא דהכא לענין חלוקה בלבד, וההיא דהתם לשאר דברים. ודחה, הא אמרינן הכא, לדון לחוב על מנת לזכות, ולא אמרינן לחלוק. ומשום הכי תירץ, דהתם אמרינן דסתם אפטרופוס אין לו רשות לדון לחוב על מנת לזכות, כיון דאיכא צד חובה, עד שיטול רשות מבית דין. והכא אמרינן, דיש רשות לבית דין להעמיד אפטרופוס על היתומים לחוב על מנת לזכות, בין לחלוקה בין לתביעה, אבל לא דרך כלל, אלא דוקא כשבא ענין פרטי שרואין שצריך להעמיד.

(ט) תוס' ד"ה ובוררין, בתוה"ד, וכן לענין גוד או איגוד. כתבו התוס' בגיטין (לד). ד"ה בית דין, דמהא דמשמע ביבמות (סו):, דעושים תקנה לכל העבדים שיאכלו בתרומה, דנותנין לבנים את כל העבדים וחלק אחר לעובר כנגדן אין להוכיח דחולקין אפילו בדבר דשייך בו גוד או איגוד כגון עבדים. דשאני התם דמתעלה חלק העובר בכך שעבדים אוכלים בתרומה, ויש לעובר חלק יפה יותר. עוד תירצו, דלא לכל העבדים באנו לעשות תקנה, אלא לחלק הבנים שנולדו. עוד כתבו, דהני מילי כשיש שדות שיכולין ליתן לעובר כנגד העבדים, דיש כח לבית דין לעשות כן.

דף מב ע"א

(א) גמ', ודילמא שאני התם דאית ליה שותפות בגוייהו. כתב הפני יהושע, דנראה דהיינו שותף שעשאו שליח, דאי שותף בלא שליחות, הא אמרינן בסמוך דלרבי שמעון גרע משליח דעלמא. וכי מוקמינן לה נמי למסקנא באם אינו ענין, לא מצוי לאוקמי חדא לשותפות על ידי שליח, ואידך לשותפות בלא שליחות, דאדרבא אית לן לאוקמי טפי לשליחות בלא שותפות, דעדיף משותף בלא שליחות.

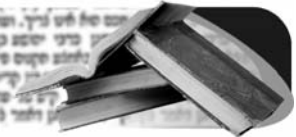
(ב) תוס' ד"ה ודילמא, בתוה"ד, וא"ת אמאי לא דחי וכו'. הרמב"ן תירץ, דרבי יהושע בן קרחה קרא יתירא דריש ללמד על כל שליח, דאי אזיל אהיכא דאית ליה שותפות בגויה, למה לי קרא יתירא, מיניה גמרינן.

(ג) בא"ד, בסוה"ד, א"כ האי ושחטו אותו כו' ר"ל דאחד שוחט פסחים הרבה כו'. כתב המהרש"א, דאין זה מוכרח, דהא איכא למימר דהרבה שוחטים, וכל אחד מהם שוחט על המנויים עמו על פסח שלו, ויבא לכל אחד מהמנויים עמו כזית. אלא, דאיכא למימר דמיירי נמי באחד שוחט פסחים הרבה, וכיון דאין נמנין על ב' פסחים, על כרחך דשוחט גם בליכא שותפות, מה שאין כן לרבי יונתן דקרא מיירי בפסח אחד לכל ישראל, על כרחך אית ביה שותפות.

(ד) גמ', איש זוכה ואין קטן זוכה. הקשו התוס' בגיטין (סד): ד"ה שאני, לרב יהודה דסובר דקטן זוכה לאחרים מדאורייתא, הא אמרינן הכא דאיש זוכה ואין קטן זוכה. ותירצו, דהכא לא מיירי בדעת אחרת מקנה אותו, ואתי לאשמעינן, דפסח שלו אינו יכול להמנות אחרים עליו. דסלקא דעתין שיוכל להמנות משום דשה לבית אבות דאורייתא והוי לענין פסח כגדול. עוד תירצו, דהיא גופה קא משמע לן דשה לבית אבות לאו דאורייתא, ואין לו כח לזכות בו לא לאחרים ולא לעצמו.

(ה) גמ', אלא הא דאמר רב גידל מנין ששלוחו של אדם כמותו שנאמר נשיא אחד וכו'. ביאר הרמב"ן, דאין כונת הגמ' דלילף מנחלה לשליחות בכל דוכתא, דהתם אית ליה שותפות בגויה. אלא, דקשיא ליה, דתיפוק ליה שליחות מהא דר' יהושע בן קרחה אי נמי מדברי יונתן, ואפילו היכא דלית ליה שותפות בגויה, וכל שכן לענין נחלה כיון דאית ליה שותפות בגויה, דמגופיה דפסח מצוי למיגמר, ולא איצטריך קרא ד"נשיא אחד". וכן כתב הריטב"א. עוד כתב הרמב"ן, דיש מפרשים בדבר גידל לית ליה שותפות בגויה, כיון דיש בה דין חלוקה, עומדת לחלוק. [ועיין לקמן אות ז].

(ו) גמ', ותסברא דהא שליחות הוא וכו' אלא כי הא וכו' אמר רב גידל א"ר מנין שזכין לאדם שלא בפניו. כתב הרשב"א, דמהא משמע, דזכיה לאו מדין שליחות, וזכין לקטן דבר תורה. דאי לא תימא הכי, כי אקשינן "ותסברא אם כן מצינו שליחות לקטן", מאי קא משני "מנין זכין לאדם", אכתי תיקשי לן "ותסברא, הא משום זכיה הוא אם כן מצינו שליחות לקטן". והתוספות הרא"ש כתב, דזכיה מדין שליחות, והוכיח מהא דאיתא בבבא מציעא (יב), חצר משום ידה איתרבאי ולא גרע משליחות, גבי מתנה דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו. ודחה ראית הרשב"א מסוגיין, דכוונת הגמרא, מנין שזכין לאדם שלא בפניו אפילו בדבר שיש לו בו קצת חובה, כמו ביתומים שבאו

אמאי נקט דבריו לבית שמאי דלא הוו אליבא דהלכתא, הא מצי למנקט לדינא, דאף דבשווג יש שליח לדבר עבירה, מכל מקום באומר לשלוחו צא ובעול, והשליח שווג לא מחייב משלח, דלא מצינו זה נהנה וזה מתחייב. והניח בצריך עיון גדול.

יז גמ', ולשלוחו מנין ת"ל על כל דבר פשע. כתב הסמ"ע (סימן רצ"ב סק"י), דנראה, דהיינו דוקא כשלא ידע השליח שהוא של אחרים, או שאינו בר חיובא, או שאין לו לשלם, דאם לא כן הא קיימא לן דאין שליח לדבר עבירה. והקשה הש"ך (שם סק"ד), דאשתמיטתיה סוגיין, דמבואר להדיא דנתחייב, משום דהוה שליחות יד ומעילה שני כתובין הבאין כאחד וכו'. ותירץ, דודאי לא נעלמו הדברים מהסמ"ע, אלא דהוה קשיא ליה, למה יתחייב המשלח, ישלם השליח אם יש לו. הרי אין לו טענה דהשולח שלחו, משום דקיימא לן דאין שליח לדבר עבירה, מטעמא דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין, וכיון דעל כל פנים חייב השליח לשלם, למאי אתי קרא לחייב גבי שליחות יד את המשלח. ותירץ, דהיינו משום דבעלמא פליגי הפוסקים כשלא ידע השליח, האם אמרינן יש שליח לדבר עבירה. ופליגי נמי, אם יש שליח לדבר עבירה היכא דהשליח אינו בר חיובא. והיכא דאין לו לשלם, לכולי עלמא אין שליח לדבר עבירה. על כן אמר, דלהפוסקים דהיכא דלא ידע השליח אין שליח לדבר עבירה, גבי שליחות יד קרא אתי למימר דהמשלח חייב. ולהפוסקים דבעלמא נמי היכא דלא ידע, יש שליח לדבר עבירה, קרא אתי להיכא דאינו בר חיובא. ולהפוסקים דבעלמא נמי היכא דאינו בר חיובא, יש שליח לדבר עבירה, קרא אתי להיכא דאין לשלם. אבל אם יש לו לשלם, וידע, והוא בר חיובא, פשיטא דהשליח חייב לכולי עלמא, משום דאין שליח לדבר עבירה.

דף מג ע"א

א גמ', או לרבות את השליח. כתב הריטב"א, דאף דזימנין דדרשינן "או" למעט. כל היכא דבלאו ידידיה מימעט כי הכא, אתי "או" לרבות, וכל היכא דבלאו ידידיה מיתרבי אתי "או" למעט.

ב גמ', גלי רחמנא בשחוטי חוץ וכו' הוא ולא שלוחו. הקשה המהרש"א, הא אי לא גלי רחמנא בשחוטי חוץ, נמי לית לן למילף ממעילה ומטביחה, דיש שליח לדבר עבירה, והיינו מדאצטרין למיכתב בגירושין וקדשים דיש שליח. דאי איכא למילף ממעילה וטביחה, לא לכתוב בקדשים וגירושין ונילף להו נמי ממעילה וטביחה, בקל וחומר. ותירץ, דסלקא דעתך דהסברא להיפך, דליכא למילף גירושין וקדשים דלאו דבר עבירה, ממעילה וטביחה דהוי דבר עבירה, וקנס ליה רחמנא דהוי שלוחו כמותו לחייב המשלח.

ג גמ', הוא ולא אנוס הוא ולא שווג הוא ולא מוטעה. כתב הרמב"ן, דיש מפרשים, דאם היה שווג או מוטעה פטור מקרבן, משום דקשיא להו דלאפטורי מכרת, פשיטא. והקשו, הא תנן שלשים ושש כריתות, וקא חשיב שוחט בחוץ, וקתני הרי אלו חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת. ותירצו, דהכא, דהכא איירינן בגוונא דשגג, דאין זו עולה, או מוטעה לומר דקאי בבית המקדש, אבל התם מיירי באומר מותר. אבל הרמב"ן פירש, דאתי למעוטי מכרת, וכמה קראי מפקי "בתורת כהנים" למעוטי שווגין מכרת. והקשה, אנוס למה לי קרא, רחמנא פטריה מ"ולנערה לא תעשה דבר". ותירץ, דאיכא למימר דאף דקרא אתא, לשווג ומוטעה, מיהו משמע נמי לאפוקי אנוס, דהא "הוא" משמע עד שיהא בהוייתו ויעשה מדעתו.

ד גמ', שמאי הזקן אומר משום חגי הנביא שולחיו חייב וכו' מאי טעמא דשמאי וכו'. כתב הרשב"א, דקרא לא משמע ליה דאתי לחייב את המשלח, כיון דאיכא לאוקמי לפטור את דוד כדאמרינן בסמוך, מה חרב בני עמון אי אתה ענוש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו.

ה תוס' ד"ה מורד, בתוה"ד, ולא נהירא וכו'. הקשה הריטב"א, דזה כבודו של מלך כשמכבדין לעבדיו. ותירץ, דהוה ליה למימר "ועבדך יואב אדוני".

ו תוס' ד"ה שלא מצינו וכו', בתוה"ד, אמנם מסופק היה ר"י באומר לשליח הושט וכו'. הקשה בחידושי הגרע"א, אמאי לא פשט ר"י ספיקו מכח דהך קושיא, דאי נימא דהמשלח מעל, מצינו דזה נהנה וזה מתחייב. וכתב, דיש

סבירא ליה דחכמים מודו בפחות משתות דמכרן קיים, דכח בית דין יפה בדיינים, מה שאין כן באפוטרופוס. והריטב"א כתב, דדינו כשליח בית דין דחזור המקח משום "לתיקוני שדרתיך", ובמתניתין דכתובות דקתני דווקא שתות, איירי, בשמכרו בית דין עצמם, דבפחות משתות אמרינן מה כח בית דין יפה לכולי עלמא. והר"ן (יו. מדפי הרי"ף) כתב, שמדברי הרמב"ם (פ"י מנחלות ה"ד) מבואר כתוס' שבפחות משתות המקח קיים. והמגיד משנה (שם) כתב, דהרמב"ם סבר דבעינן שומת בית דין, והוי טעות בית דין והמקח קיים, ולא סגי בשומת אפוטרופוס. ועיין במהרי"ט.

יא גמ', ולא אמרן אלא דלא שויה שליח אבל שויה שליח מצי אמר לתקוני שדרתיך ולא לעוונתי. כתב הרשב"א, דחלוקתו בטלה. והקשה, מאי שנא מהא דאיתא בבבא בתרא (קסט:) ההיא אתתא דיהבה זוזי לההוא גברא למזבן לה ארעא, אזל זבן לה שלא באחריות. דאמר ליה רב נחמן "לתקוני שדרתיך ולא לעוונתי" זיל זבנה מיניה שלא באחריות וזבנה ניהלה באחריות, ולא אמרינן שיהא מקח בטל לגמרי כי הכא. ותירץ, דהתם בדובנה שליח סתם, ולא אודעיה דלהיא איתתא קא זבין לה, אבל הכא ידיעי אחי דשליחא דאחוהון הוא, ודאי מצי אמר להו לעוונתי לא שדרתיך.

יב רש"י ד"ה נימא, יתחייב שולחו ולא השליח. אבל התוס' רי"ד פירש, דיתחייב המשלח. ואף על גב דהשליח לא יכול להפטר כיון דהוא פיקח, נפקא מינה דאי ליכא לאישתלומי מיניה מיפרע מהמשלח. ועיין לקמן אות י"ח.

יג גמ', שאני התם דאין שליח לדבר עבירה. הקשה התוס' רי"ד, אם כן, לכל דבר מצוה יועיל השליח, ויאמר אדם לחבירו שב בסוכה בעבורי הנח תפילין בעבורי. ותירץ, דבמצוה שחייבו המקום לעשות בגופו אינו יכול להפטר על ידי שולחו. אבל גירושין המשלח הוא המגרש ולא השליח, וכן גבי קידושין האשה מקודשת למשלח, וכן בתרומה הוא נותן התורם מפירותיו, וכן בפסח הוא אוכלו ועל שמו ישחט ויזרק הדם. אבל גבי סוכה, אין הכי נמי יכול הוא לומר לשולחו עשה לי סוכה והוא יושב בה, אבל אם ישב בה חבירו הרי אינו מקיים המצוה בגופו, וכן לולב וציצית. ועיין באות הבאה.

יד גמ', שם. עיין באות הקודמת. הקשה הקצות החושן (סימן קפב סק"א), הא אי לאו דגלי קרא דאין שליח לדבר עבירה, הוי בדין שליחות, והא אין המשלח עושה כלום. ועוד, היאך סבר שמאי הזקן דהעושה שליח להרוג, שולחו של אדם כמותו, הרי אין המשלח עושה כלום. ומשום הכי פירש, דהא דאמרינן שולחו של אדם כמותו, היינו במידי דעשיה, דאמרינן דמעשה שולחו כמותו. אבל במידי דליכא עשיה לא אמרינן כן. ומשום הכי, גבי פסח וקידושין וגירושין, הוה מעשה השליח כמותו, וכאילו הוא בעצמו שחט הפסח, קידש וגירש, וכן למאן דאמר יש שליח לדבר עבירה, היינו במידי דמעשה. ואמנם גבי תפילין נמי, כשהשליח מניח התפילין, ההנחה שהיא העשיה חשוב כאילו המשלח עשה, אבל אכתי לא הניח התפילין על ראשו אלא על ראש שולחו, דאין גוף השליח כגוף המשלח, כיון דהווי מידי דממילא, ובהא לא שייך שליחות.

טו תוס' ד"ה אמאי, בתוה"ד, כיון שהוא שווג. כתב בחידושי הגרע"א, דלפי זה, הא דנוכר בעל הבית ולא נזכר שליח, דהשליח מעל. על כרחך אינו מטעם דכתב רש"י לקמן (ג) ד"ה שליח מעל, דמעל משום דכיון דנוכר בעל הבית ונפטר ממעילה, הוי כמו שאר דינים דאמרינן בהו אין שליח לדבר עבירה, ומשום הכי השליח מעל. דהא לתוס', בשליח ששגג גם בכל התורה, יש שליח לדבר עבירה. אלא על כרחך דהטעם כמו שכתב רש"י בחגיגה (י): ד"ה שליח עניא, דכיון דנוכר בעל הבית אגן סהדי דלא ניחא ליה עוד בשליחותו וכחזר בו בפירוש דמי.

טז בא"ד, שם. הקשה בחידושי הגרע"א, לדבריהם דבשליח שווג אמרינן יש שליח לדבר עבירה, מה הקשתה הגמ' "ולמאן דאמר ב' כתובין אין מלמדין הני ההוא ההוא מאי עביד ליה", הא יש לומר, דחד ההוא אתי למעט שליח אף בשליח שווג, דשחוטי חוץ חייב רק הוא ולא שליח כמו שמיעטה הגמ' גבי הפרת נדרים, וסמיכה. עוד הקשה, מהא דאיתא לקמן (מג), אמר רבא אם תמצא לומר שמאי קסבר ב' כתובין מלמדין, אמר צא ובעול ערוה וכו'.

משום גרידה, מאי איריא דאינה יכולה לשמור גיטה, הא גם ביכולה ואינה יכולה לשמור עצמה אינה מתגרשת, והניח בצריך עיון.
טו) רש"י ד"ה גירושין, בתוה"ד, דאביה נמי ניחא ליה וכו'. כתב החזון איש (סימן קמ"ח), דודאי לא ניחא לאב בגירושיו בתו, ורש"י נקט לה בלאו דוקא, דאפילו אמר דלא ניחא ליה הוי גיטא, והטעם, דלא זכתה תורה לאב אלא כחות וחכיות, אבל במה שיהיה בעלים לקבלת הגט, אין לו זכות.
טז) גמ', והרי מאמר דמפקעת עצמה מרשות אביה. פירש הריטב"א, דלא לענין מעשה ידיה ומציאתה, דאכתי ברשותיה היא עד שעת נישואין, דמאורסה היא. ולא לענין הפרת נדרים, דהא אפילו קודם לכן, כיון שמת הארוס הראשון, אין אביה מיפר נדריה ולא היבם. אלא מפקעת עצמה במה ששוב אינו יכול למוסרה לאחד מן האחים, מה שאין כן קודם המאמר שהיה יכול לקבל ממון מאיזה מהם שירצה, ולמוסרה לו.

דף מד ע"א

א) גמ', אלא אי איתמר הכי איתמר וכו' קידושין דמדעתה אביה ולא היא. הקשה הפני יהושע, אדרבה, כיון דמדעתה, אית לן למימר דמתקדשת מדעת עצמה. ועוד, היאך אתיא האי סברא ומפקא מהקישא. ותירץ, דלרבי יוחנן לא שייך האי הקישא, כיון דבגירושין גופייהו לא כתיב בהדיא אלא יד אביה, מה שאין כן יד עצמה לא יליף אלא מסברא. והיינו האי סברא דקאמר הכא, דכיון דגירושין בעל כרחא, לא גרע יד דידה מחצר אביה או משליחות אביה. מה שאין כן בקידושין דלא שייכא האי סברא. עוד תירץ, דלרבי יוחנן, לרבנן אלים להו נמי הך סברא דאין שתי ידיים זוכות כאחת, אלא דבגירושין לא איכפת להו, כיון דהוי בעל כרחא, מה שאין כן בקידושין דמדעתה לא שייך לומר שתי ידיים זוכות כאחת, לפי שאין כל הדעות שוות.

ב) גמ', התם במאמר דבעל כרחא ורבי היא. הקשה התוס' רי"ד, אי רבי היא, אפילו קטנה נמי יעשו בה מאמר שלא לדעת אביה, לפי מאי דאמרינן נערה והוא הדין לקטנה, דהא מאמר דמי לגט. ותירץ, דהוה מצי לאקשווי הכי, אלא, דלבתר כן מסיק דרבי יוחנן נמי כרבנן מודי לה דאין מאמר אלא מדעת, משום הכי קטנה לא, דומיא דקידושין דאין יד לקטנה, ושאיני מאמר הואיל וזוקקה ועומדת. וכעין זה כתב המקנה לעיל (מג: ד"ה בא"ד שוב), דהא דפירש רש"י לעיל (מג: ד"ה היא, דוקא נערה ולא קטנה, היינו לפי הסלקא דעתך גבי מאמר מדעת אביה, דמייירי במאמר בעל כרחא, ואפילו הכי תני קטנה אין עושה בה מאמר אלא מדעת אביה, והוא הדין לגירושין. אבל למסקנא. דמייירי במאמר מדעתה, איכא למימר דלרבי יוחנן אין לחלק בין נערה לקטנה, ולכך חזר בו רש"י ופירש לעיל (מג: ד"ה נערה, דהוא הדין לקטנה).

ג) גמ', דרבי גמור מאמר מביאה דיבמה. כתב הריטב"א, דלאו דוקא, דהא מאמר דרבנן ולא שייך ביה האי לישנא, אלא הכי קאמר דמר מדמי וסמיק לה אקדושין, ומר סמיק לה אביאה.

ד) גמ', השתא דאתית להכי וכו' שאני מאמר הואיל וזוקקה ועומדת. ביאר הפני יהושע, דמעיקרא הוי סבר, דנחי דזוקקה ועומדת, מכל מקום כיון שיש לאביה זכות בכסף קידושין והוא הדין בכסף מאמר, מיקרי שפיר מפקעת עצמה, כיון דמפסדת לאביה שאפשר שיקבל מאמר מיבם אחר. ועלה משני השתא, דמכל מקום לא מיקרי הפקעה, שהרי אותו יבם שעושה בה מאמר, יכול להפקיעה בעצמו מרשות אביה, כיון שיכול לבא עליה בעל כרחא.

ה) גמ', בו ובשלוחו אין בה ובשלוחה לא. הקשה הרשב"א, דלמא בו ובשלוחו אין, אבל בה דוקא ולא בשלוחה, ולמעוטי שליח אתא. ותירץ, דהוה ליה למתני בהדיא ועל ידי עצמה בה ולא בשלוחה, אי נמי ליתני האיך מקדש את בתו על ידי שלוחו ותו לא, דאי משום מצוה בו יותר מבשלוחו, הא מרישא שמעינן ליה, ומדלא תנא הכי ותנא בו, שמע מינה בה אתא למעוטי.

ו) גמ', ובשליחות סבר לה כרבי יהודה. הקשה המהרש"א, מאי קאמר "ובשליחות" הא לאו בשליח דידה פליגי רבנן ורבי יהודה, אלא בה גופה אם מקבלת גיטה אם לאו, אבל לכולי עלמא אינה עושה שליח. ותירץ, דשליחות

לחלק קצת. והברכת שמואל (סימן כ) ביאר ספיקו דהר"י, על פי מה שישד הגר"ח (פ"ח ממעילה), דאין האיסור במעילה מחמת הנאתו, אלא משום גילת הקדש. ומספקא לר"י, אם הא ד"לא מצינו זה נהנה וזה מתחייב" הוי דווקא באיסורים דאסיר גוף ההנאה, ולא במעילה. או דאף במעילה, כיון דנעשה המעשה על ידי הנאה, לא חשיב מעשה המשלח. ואם כן יש לומר, דרבא דיבר היכא דאסרה תורה גוף ההנאה, אבל מעילה דמדין גילת הקדש הוא, לא שייך בהא דינא, דלא מצינו זה נהנה וזה מתחייב. (וכן כתב הגר"ח שם). אמנם התוס' הרא"ש כתב בדעת הר"י, דאם אמר הגובר לשליח לישב על מצעות של הקדש, מעל השליח. דלא מצינו זה נהנה וזה מתחייב.
ז) שם, עוד הקשה הגרע"א, בהיפוך. דאי נימא דלא מעל, אמאי לא אשכח רבא לחדש סברא זו רק לשמאי, לינקוט לדינא, דאף על גב דבמעילה יש שליח לדבר עבירה, מכל מקום באומר לשלוחו הושת ירך לכד וכו' פטור דלא מצינו זה נהנה וזה מתחייב. וכן הקשה בשו"ת הנודע ביהודה (קמא אבן העזר סימן עה ד"ה ובזה), והניח בצריך עיון גדול.

ח) בא"ד, אכול ככר זה וכו' והשליח לא ידע שהוא של הקדש וכו'. ביאר המהרש"ל, שצוה לו לאכול ככר של הקדש. והשליח לא ידע שהוא של הקדש. דאי ידע, פשיטא דלא מעל ואפילו נזכר קודם שאכל השליח, לא מעל הבעל הבית, וכמו שכתבו התוס' לעיל (מב). ד"ה אמאי. אבל המהרש"א כתב, שאף אי ידע השליח האיסור, אפשר לשאול איך יתחייב הבעל הבית ממעשי השליח, והרי לא יתכן שזה נהנה וזה מתחייב. לכך נקט, שיש טעות סופר בדברי התוספות וצריך למיגרס "שהמשלח לא ידע על האיסור, אבל השליח ידע", וכיון שהשליח מעל במזיד אין מקום לחיבו, ועל המשלח נסתפקו התוס' לפוטרו משום שההנאה היתה של השליח בלבד.

ט) גמ', ה"נ דלא הוה קידושין. כתב הרשב"א, דדוקא בשקדשה בפני שנים שהם אצלה והיא מרגשת בהן, אבל הכמין לה עדים אחורי הגדר לא, דדלמא אי ארגישה בהון לא מקבלא קדושין, אלא השתא דסברה דליכא סהדי קבלתן, משום דמידע ידעה דהמקדש בלא עדים אין חוששין לקדושין ורצתה לשחק בו.

דף מג ע"ב

י) גמ', אבל גירושין נישוש שמא עינו נתן בה. הקשה הרמב"ן, הא תניא בגיטין (סז). עדים החתומים על השטר של מקח, או על גט אשה, לא חשו חכמים לדבר. ותירץ, דעדים דעלמא נאמנין, משום דלא שייכי בה. אבל הכא, כיון דשוניהו שלוחין, מימר אמרי בעל היימוני מהימן לדידן, ולא דייק בתר סהדותא דידן.

יא) גמ', והשתא דתקון רבנן וכו'. הקשה הרשב"א, אמאי בעו העדים שבועה, הא איהו לא ידע אי פרעינהו אי לא, ומספק היאך משיבען. ועוד, חזקה שליח עושה שליחותו. ותירץ, דכיון דחייבין הם ליתן למלוה או להחזיר ללוה, ושניהם טוענין אותם ברי, זה שלא נתנו, וזה שלא החזירו, מצרפינן טענותיהן לטענת ברי וחייבין לישבע היסת.

יב) גמ', שם. הקשה הרשב"א, דיפטור הלוח את העדים בין נתנו בין לא נתנו, דהשתא לאו נוגעין בעדותן הן, ונאמנים. ותירץ, דאין סילוק מועיל אלא בשאין לעדים הנאה, והפטור בסילוק זה יתר על מה שהיה מכבר, אבל הכא דיש להן הנאה בדבר אינם נאמנים.

יג) גמ', ומשתבע מלוה. הקשה הרשב"א, מלוה אמאי נשבע, הלא זה אומר לו הליתני, ואיני יודע אם החזרתני לך, כיון דעדים נוגעין בעדותן. ותירץ, דכיון דזה ברי ששלח לו, וחזקה שליח עושה שליחותו, והעדים טוענין ברי שנתנו לו, עושין את טענתו כברי, ועוד שהוא נוטל.

יד) תוס' ד"ה וכל שאינה, בסוה"ד, אבל קטנה דלאו בת תאוה ליכא למיחש כלל ומתגרשת. הקשה בחידושי הגרע"א, אם כן, למאן דאמר משום גרידה ובדיעבד מגורשת, משום דלא סבירא ליה כלל לדרשא דקרא, מאי טעמא דמתניתין דכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש דמייירי מחמת קטנות, הא בזה לא שייך טעמא דגרידה. ועוד, דבלאו הכי קשיא מהך מתניתין, דאי מדאורייתא, יכולה להתגרש להך מאן דאמר, ואם מדרבנן

דכל היכא דלא קפיד אב יד, דהא קטנה היא ואפילו מת אביה אין לה. ותירץ, דקידושין ונישואין דבתו, אף דחוב הוא לאב, לענין נדרים ומעשה ידיה, זכות הוא להשיאה, ומצוה דרמיא עליה היא. וכהאי גוונא היכא דחוינן דניחא ליה, זכין לאדם שלא בפניו. והוסיף, דאף דקטנה היא, ולית לה יד. הני מילי לאחור מיתת אביה, אבל בחיי אביה יד ידיה היא, ולא גרע מחצרו שקונה לו שלא מדעתו בזכות, הלכך כשנתרצה בסוף מקודשת.

דף מה ע"א

א) **תוס' ד"ה אלא, בתוה"ד**, וי"ל כיון דשידך היינו כמו שקידשה אביה וכו'. וביאר **התוספות הרא"ש**, דהוי כמי שקידשה אביה, דחיישין שמא נתרצה האב, ומשום הא חלו הקידושין, ואין הבת עושה אלא מעשה קידושין מדין זכיה או מדין שליחות, וחשיב שקידשה אביה. אבל **השיטה לא נודע למי** (מד:), כתב, דדווקא לענין איסורא חיישין ומצרכינן גט ומיאון, אבל לענין ממון, כיון שהיא בחזקת אביה, ואיהו טוען ברי שלא רצה הקידושין, אין להוציאה ממנו, ויכול למוכרה. וכן נקט **המקנה**, דאין להוציאה מספק מחזקת אביה.

ב) **גמ', צריכה גט שמא נתרצה האב בקידושי שני**. הקשה **העצמות יוסף**, הא גט יבמין כתוב בנוסח אחר. וכיון שכן, ראוי היה לתת ב' גיטין, גט כריתות שמא לא נתרצה אלא בשני, וגט יבמין ראוי נתרצה בראשון ובשני. ותירץ, דביבם שעשה מאמר גט כריתות מהני, והטעם שכותבים גט יבמין, היינו כדי שיהא מוכח מתוכו שהיא חלוצה, ולא יבואו לטעות ויאמרו אין קידושין תופסין באחותה, ודוקא בעלמא איכא למיחש להכי, אבל הכא ליכא למיחש לשמא יאמרו כלל, כיון דאיכא מיאון בהדיה.

ג) **רש"י ד"ה כיצר עשה בה מאמר, בתוה"ד**, וקשיא לי למה לי שמא לא נתרצה וכו'. **הריטב"א** תירץ בשם **הראב"ד**, דאלומי אלים קושייה, אפילו למאן דסבר אין קדושין תופסין באחות חלוצה. עוד תירץ **הריטב"א**, וכן תירץ **הרמב"ן**, דאיהו בעי למימר דזימנין דתפסי קדושין באחותה בין לראשון בחייו בין לשני אחריו, לפי שלא נתרצה האב בקידושי שניהם, ואינהו כי חזו לחליצה, דייני לה כאשתו של ראשון, ויאמרו שלא תפסו קדושין בחייו באחותה, וכי חזו לגט דייני לה כגרושה, ואמרי דאין קדושין תופסין לזה באחותה, ויבא טעות לעולם בקדושי שניהם באחותה. עוד תירץ בשם **בעל המאור**, דאילו נקט שמא נתרצה האב בקידושי ראשון, וזימנין דכי אמרי עלמא אין קדושין תופסין ליבם באחותה, כן הווי קושטא דמילתא, כגון שנשאה יבם שלא לדעת אביה. דאי אמרת נתרצה האב בקידושי ראשון, יבמה גמורה היא, וכשנשאה יבם אפילו בעל כרחיה דאב הרי היא כאשתו גמורה, וגט דיהיב לה, גט מעליא הוא ואין קידושין תופסין באחותה. אבל השתא דאמרינן דלא נתרצה האב בקידושי שניהם, אין במעשה שניהם כלום, ופנויה גמורה היא וקדושין תופסין באחותה.

ד) **גמ', צריכה מיאון שמא לא נתרצה האב לא בקדושי ראשון ולא בקדושי שני וכו'**. הקשו **התוס' ד"ה צריכה**, היאך יאמרו כן, הא כשחולץ לה, ידוע שהיא חלוצתו, והכל יודעין דאחות חלוצה מדרבנן. ותירץ **הרמב"ן**, דחיישין שמא יש שראה בגט ולא ראה בחליצה. ואף דבמיאון יש לחוש שמא לא יראה במיאון, אין דנין אפשר משאי אפשר, דכל היכא דאפשר לתקוני מתקנינן. עוד תירץ, דאפילו למי שראה החליצה, יש לחוש שמא יאמרו מדקא מחמרי עלה רבנן לאצרכוה גט בשלא מדעת, שמע מינה קמו בהו רבנן בקדושי קמאי, וקדושי טעות הו, דהאב מיחה בראשון ולא מיחה בזה, וחליצה עצמה בטעות היתה. אי נמי, אמרי בתר חליצה קידש, דחלוצה תפסי בה קדושין, ושוב אין תופסין באחותה. דלעולם לא יתלו הגט בגט יבמין כיון דשלא מדעת הוה, ולא הצריכו בו חכמים גט כלל בשום מקום אחר בעולם. ו**הרש"ש** תירץ, משום דהחליצה אינה אלא כשתגדיל, וחיישין שמא יקדש את אחותה מיד, ויאמרו אינו קידושין.

ה) **תוס' ד"ה הכל יודעים, בתוה"ד**, וי"ל דמילתא דלא שכיחא היא וכו'. הקשה **המהרש"א** בשם **ספר לחם אבירים**, דאף דקדושי האב לא שכיח, מכל מקום אכתי שכיח שקידשנה אחי האב וימות ונפלה זו לפני האב,

דקאמר לא שעושה שליח, אלא דקבלת הגט ידיה, מקרי שליחות ויד אביה. ולכך לרבנן מקבלת גיטה, משום דהויא כיד ושליח דאביה, ולרבי יהודה לא. ז) **תוס' ד"ה צווח, בסוה"ד**, יש לה יד כיון שנשאת. כתב **המהרש"א**, דלאו דוקא כיון שנשאת דבארסיה קיימינן. אלא, דרוצה לומר דאף בנתארסה יוצאת מרשות אב לרשות בעלה, ובשעה שמקבלת הגט עד אחר הגירושין אין רשות אביה עליה, ולכך יש לה יד. מה שאין כן בקידושין, בשעה שמקבלת הקידושין רשות אביה עליה, ואין לה יד.

דף מד ע"ב

ח) **גמ', פשיטא ליה דכיד אביה דמיא**. הקשה **האור שמח** (פ"ג מגירושין הי"ב), דהכא מוכח דאפילו נערה אינה מתגרשת אלא משום שהיא כיד אביה, ו**בגיטין** (כ"א). אמרינן, ואי בעית אימא שליחות לקבלה נמי אשכחן בעל כרחיה, שכן אב מקבל לבתו קטנה בעל כרחיה, חזינן דאב מקבל גט בתורת שליחות ממנה. ותירץ **הקהילות יעקב** (סימן י"ג, ב), דבגירושין עביד המגרש שני דברים, א. הקנאת גופה לעצמה. ב. והתרתה לעלמא. ומצד ההקנאה ראוי שיתן דוקא לאביה, דהרי הוא המקנה, ומצד ההיתר ראוי שינתן רק לה, דהרי היא הגוף הניתר בהאי גיטא, ומסברא לא הבת ולא האב היו יכולים לקבל גט, דאנן בעינן שהגט ינתן להקונה ולהניתר. והא דמהני קבלת האב, היינו מדין שליח הבת, וקבלת הבת מהניא מתורת דין שליחות מהאב, ושוב לא קשו אהרדי.

ט) **גמ', אמר שמואל צריכה גט וצריכה מיאון**. פירש **רש"י ד"ה והוא ששידכו**, דחיישין שמא נתרצה כששמע, והוה להו קידושין למפרע. וכן כתב **הרמב"ן**, והוסיף, דאף דעכשיו צווח, נמלך הוא, ולא אמרינן הוכיח סופו על תחילתו. אבל בצווח מעיקרו בשעת שמיעה, אינה צריכה כלום. אמנם **הרשב"א** פירש, דאפילו בצווח מעיקרו חוששין, וטעמא, משום דכל מאן דמקדש את הקטנה שלא לדעת, יודע שאין קדושי קדושין אלא אם כן נתרצה האב בקדושיה, ומקדשה על דעת שיתפייס האב, והווי ליה כמתנה על מנת שירצה אביו, ובמתנה כך בפירוש, אף שצווח ולבסוף נתרצה, מקודשת שהרי נתפייס, דהא לא שירצה בשמיעה ראשונה קאמר, אלא שיתרצה בקדושיה, ומתפייס לבסוף ויאמר אין. ואף שמת האב, חיישין שמא נתרצה שעה אחת סמוך למיתתו. עוד כתב, **דהראב"ד** פירש, דהא דאמר שמואל דחוששין לקדושין, כשנתקדשה במעמד האב ולא מיחה, דהוה ליה כאילו אמר לה צאי וקבלי קדושין. עוד כתב, דאחרים פירשו, דחוששין שמא נתרצה האב קודם שתתקדש, והוא צוה ואמר לה צאי וקבלי קדושין.

י) **גמ', אמר רב אחא כו' צריכה גט שמא נתרצה האב בקידושין**. כתב **הפני יהושע**, דלא ניחא ליה לרב אחא לפרש דצריכה גט מדרבנן, דחיישין שמא יאמרו שנתקדשה על ידי אביה, ומהאי טעמא, צריכה מיאון שמא יאמרו אין קידושין תופסין. משום, דרב אחא אמירא דרב נחמן קאי, דקאמר והוא ששידכו, ואי סלקא דעתך דצריכה גט שמא יאמרו שנתקדשה על ידי אביה, מה לי שדיך מה לי לא שדיך, אלא על כרחך דכולהו חששא מדאורייתא איירי.

יא) **גמ', צריכה מיאון שמא וכו' ויאמרו אין קדושין תופסין באחותה**. הקשה **הרמב"ן**, בנערה מאי איכא למימר, דודאי הוא הדין לנערה, הא לאו בת מיאון היא שתמאן. ותירץ, דהיכא דאפשר תקינו רבנן, היכא דלא אפשר לא. מידי דהוה אכולהו ספיקי דקדושין דצריכה דגט מספק. עוד תירץ, דקטנה, כיון דאין מעשיה כלום שלא מדעת האב, אמרי ודאי נתרצה האב, כיון דהצריכה חכמים גט, אבל בנערה מימר אמרי, דלא נתרצה האב, ואף על פי כן כיון שיש לה יד, חשו חכמים לקידושיה והצריכוה גט, או משום דאתיא לאיחלופי בנערה שאין לה אב שקידושיה קדושי תורה.

יב) **רש"י ד"ה והוא ששידכו, בסוה"ד**, והוה להו קדושין למפרע. הקשה **הרמב"ן**, הא סוגיין אתיא כרבא, דאילו לאביי דאמר יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, כל מילתא דמתעבדא קודם שליחות לאו כלום היא, אף על גב דניחא ליה בסוף, [והא הלכתא כאביי ביע"ל קג"ם]. והוסיף, דליכא למימר

ממילא ליתא לדרב הונא. ותיריך, דאף רבינא מודה בוז כיון דנשאת, דאף דקידושין לא אהני בה, אהני בה נישואין, דמוכחא מילתא דניחא ליה לאב בנישואין דידה, וחופה קונה, כל שכן כשהיא עומדת בביתו בתורת אישות.

דף מז ע"א

(א) רש"י ד"ה הואיל ונעשה בה, בתוה"ד, והוא ראה ושתק או הפקיר זכותו שיש לו בה או שתיקתו הודאה. הקשה הפני יהושע, דנהי דאי אמרינן שתיקתו הודאה, הוה קידושין גמורין מטעם זכייה, או משום דהוה כאומר צאי וקבלי קדושייך. מכל מקום בטעמא דהפקיר זכותו שיש לו בה, נהי דמהני לענין נישואין, אבל היאך חלו הקידושין על ידי הפקר, הא קטנה אין לה יד לקידושין. ותיריך, דלהאי טעמא דהפקר, הוה קידושין דרבנן. והיינו דקאמר, הואיל ונעשה בה מעשה יתומה בחיי האב, ולגמרי הוה דכוותה שיש לה קידושין דרבנן ואוכלת בתרומה. ומינה הביא הפני יהושע סיוע לשיטת השאלתות והלכות גדולות (מובא בתוס' לעיל (מה: ד"ה בפירושו), דכתבו, דאפילו בחיי האב אי ליתא לאב תקנו לה קידושין, והכי נמי כיון שהפקיר רשותו כמאן דליתא דמי.

(ב) רש"י ד"ה יכולין לעכב, בתוה"ד, אם באתה לחזור קודם שיתרצה האב חזרת. כתב השערי ישר (ש"ז פ"ו), דלדעת רש"י, חלין הקידושין רק משעה שיתרצה האב ולא למפרע. ואף דכתב רש"י לעיל (מד: ד"ה והוא שדכו דחלין למפרע, אין להוכיח מהאי לישנא שיהיו חלין למפרע ממש. דהרי כתב רש"י לקמן (סב: ד"ה ונתלשו, דהוי תרומה למפרע. ובעל כרחך הכונה דאם נתלשו איגלאי למפרע שקריאת שם תרומה במחובר מועלת לאחר כך, דמחובר אי אפשר שתחול תרומה. וכן יש לפרש דברי רש"י דהוה קדושין למפרע. ולפי זה פירש, דכמו שמעשה הקידושין נעשה על ידי הקטנה, שיש לה יד וכח לעשות, הכי נמי אם חזרת קודם שחלו הקידושין, הרי הם מתבטלים, כמו דיבור המבטל דיבור. ועיין באות הבאה.

(ג) תוס' ד"ה בין היא בין אביה, בתוה"ד, וי"ל היינו דוקא בתחילת הקידוש וכו' ומיהו לפירוש הקונטרס לא קשיא מידי וכו'. עיין באות הקודמת מה שביאר בשערי יושר פירוש רש"י. וכתב דמה דלא ניחא להו לפרש כדבריו, היינו משום דהם למדו שאם האב מתרצה בקידושין הרי חלים הקידושין למפרע ממש מדין זכיה. וכיון שנתרצה האב שוב אינה יכולה לחזור, דהא כבר חלו הקידושין. ולא כמו שפירש סברת רש"י.

(ד) גמ', לומר שמשלם קנס כמפותה. הקשה הריטב"א, כיון דהאב רוצה בקידושיה ויכול לקדשה בעל כרחא, למה משלם קנס מפני העיכוב, הרי אין המפתה משלם קנס אלא כשלא יכנוס, אבל איהו כניס. והתוס' ד"ה קרא פירשו, דתלה הכתוב את הקנס אף במיאון דידה, משמע דהוי גזירת הכתוב. עוד פירשו התוס', דמיירי בגוונא שנתיתמה. והתוס' הרא"ש כתב, דכוונתם בפירוש בתרא לדחויי לפירוש קמא, משום שלא שייך כונס ומשלם. והריטב"א תריך, דמיירי שהאב אומר הריני רוצה אם היא רוצה, וכיון שכן הוה אמינא דכיון דבדידיה תלא רחמנא, ואין העכבה מצדו ממש, אף דתלה רצונו בה, שוב אינו משלם קנס, קא משמע לן קרא ד"מאן ימאן מכל מקום", דהיא נמי מציא לעכב לכנוס ומשלם קנס. אמנם תמה אהאי פירושא, הא כל כמה דאין האב רוצה לגמרי ותולה הדבר ברצונה, כשהיא אינה רוצה אף הוא אינו רוצה ועכבה משלו היא, וראוי זה לשלם קנס מחמת עיכוב האב לחוד ומאי מהני עכובא דידה. ומשום הכי תריך, דהכא מיירי כגון דאמר האב בשעת העמדה בדין רוצה אני, ובאה היא לאחר מיכן, ואמרה איני רוצה, וחזר האב ואמר איני רוצה לקבל קידושיה בעל כרחא, וחזר ותובע קנס. ועיין מהרש"א.

(ה) תוס' ד"ה קרא בעיא, בתוה"ד, אי נמי נפ"מ היכא וכו'. הקשה הפני יהושע, דלפי זה שפיר מצי לאוקי לברייתא בפשיטות, בפיתה לשם אישות, ואפילו הכי לא תיקשי לרב אסי, דרב אסי לא פליג אלא בנתרצה האב, מטעמא דהוה ליה זכותו למפרע, אף דחזרה בינתיים. אבל קרא וברייתא דיכולה למאן, איכא לאוקי כשמת האב, ויכולה למאן שלא תהא אשתו, וכגון דלא שמענו דנתרצה האב, דאין חוששין מדאורייתא שמא נתרצה.

ויפטרה בלא חליצה דיסברו שהיא כלתו, כיון שהיתה צריכה חליצה מבנו, ומשום הכי תיבעי מיאון. ותיריך המהרש"א, דהא נמי מילתא דלא שכיחא דלא חיישין שמא ימות. וכן כתב הורע יצחק. והרש"ש תריך, דסבירא ליה לרב, דעד כאן לא חיישין אלא לאיסור כרת דאשת איש, אבל ללא דיבמה לשוק לא.

דף מה ע"ב

(ו) גמ', שמא נתרצה הבן לא אמרינן. כתב הרא"ש (סימן ו'), דדוקא גבי בת, אם נתרצה האב חיילי קידושין למפרע. אבל גבי בן, אפילו נתרצה הבן אחר כך אינו מועיל, דצריך שיעשה את אביו שליח. וביאר המהרש"ל, דהא דקאמר בגמרא "שמא" נתרצה הבן, לאו דוקא, והוי כאילו אמר נתרצה הבן לא אמרינן, ואגב שיטפא דאמר גבי אב "שמא" קאמר נמי גבי בן.

(ז) גמ', ודילמא שליח שויה. כתב הרא"ש (סימן ז'), דמכאן נראה לדקדק, דבגוונא דמודה המקדש שעשאו שליח אין צריך עדים במינוי שליחות לקדושין. וכן כתב הרמב"ם (פ"ג מאישות הט"ו), דכל העושה שליח לקבל הקידושין צריך לעשותו בפני עדים, אבל האיש שעשה שליח לקדש לו אשה אין צריך לעשותו בעדים, שאין מקום לעדים בשליחות האיש אלא להודיע אמיתת הדבר. והקשה הראב"ד (שם), מאי שנא מהא דהמקדש בלא עדים אין חוששין לקידושין, אפילו שניהם מודים, כיון דבהודאתן איכא חיוב לאחריני. ותיריך הרא"ש, דודאי בגמר הדבר שנאסרת לכל אדם, לא מהניא הודאה, משום שאין דבר שבערוה פחות משנים, אבל לעשיית שליח לקדשה לו, מהניא הודאתם כמו בשאר שליחות. אך הקשה, מאי שנא דמהניא הודאת האיש ושלוחה לנתנית הקדושין, ולא מהניא הודאת האשה ושלוחה לענין קבלה. ותיריך בשם הרמב"ן, דשליח קבלת הקידושין צריך עדים כשליח קבלת הגט. וכתב הרא"ש, דצריך עיון דאולי אפשר לחלק בין גט שבא להתיר, לקידושין שבאין לאסור, ולפי זה יהיה דין שליחות האשה בקידושין כשליחות האיש.

(ח) רש"י ד"ה ודילמא ארצווי ארצי, בתוה"ד, וגילה דעתו שהוא חפץ בה, והאב נעשה לו שליח מאילו וזכין לאדם שלא בפניו. הקשה התוס' רי"ד, דאין כאן זכות שהרי אסורו בקרובותיה. ומשום הכי פירש, דארצווי ארצי האב קמי בנו, והודיעו שרוצה ליתן לו אותה לאשה, ושתק הבן כששמע, והוה קידושין למפרע.

(ט) רש"י ד"ה בפירוש, בתוה"ד, דלא סבר וכו' חוששין שמא נתרצה האב וכו' אא"כ שמענו. אמנם הרי"ף (יט. מדפי הרי"ף) כתב, דהלכתא כרבינא, והיכא דקדשה נפשה בלא דעת אביה, לא הוה קידושין, בין נתרצה האב בין לא נתרצה. והקשה הרא"ש (סימן ח'), דכולה סוגיא משמע דפליגי בחיישין אם נתרצה האב, אבל אי ברי לן דנתרצה מיד כששמע, לכולי עלמא הויין קידושין. עוד כתב הרא"ש, דהא דאמרינן גבי חופה דאם לא מיחה האב דמועילה, לדעת הרי"ף בעינן לחלק, דשאני התם דנתקדשה לדעתו, הלכך הוי כאילו נתן לה האב רשות שתכנס לחופה. אבל נתקדשה שלא לדעתו, אף שהאב נתרצה, לא חשבינן ליה כאילו אומר לבתו צאי וקבלי קידושייך, כיון דלא גילה דעתו קודם הקידושין.

(י) תוס' ד"ה ונמצאת זרה למפרע, בתוה"ד, לא חילקו חכמים בין ארוסה לארוסה. הקשה הרשב"א, הא חופה דתקינן לה לאו דוקא שתעכב חופתה באכילתה, דהרי במוחל אוכלת ואפילו לא נכנסה לחופה, וכדאמרינן לעיל (יא). דאיכא בינייהו שקבל מסר והלך, דבשקבל עליו הבעל לית בה משום סמפון ובמסר לבעל ליכא משום דעולא, ונשאר בצריך עיון.

(יא) גמ', אבל הכא דאיתיה לאב האי דאישתיק מרתח רתח. כתב הרשב"א, דאף דאמר רב לעיל (בעמוד א') חוששין שמא נתרצה האב, וההיא אפילו בששתק, שאני נישואין, דמילתא רבתי היא, כיון דמתיהודא בחופה, וכיון דאיתיה לאב ועמדה ונשאת שלא מדעתו, מיקפד קפיד.

(יב) גמ', נתקדשה שלא לדעת ונשאת שלא לדעת אביה וכו'. כתב התוס' רי"ד בשם רבינו חננאל, דקיימא לן כרב הונא. והקשה התוס' רי"ד, הא רב הונא לא אתי אלא אליבא דרב, וכיון דפסקו הלכתא כרבינא ולא כרב,

תרומה, אף הכא אוכלים עראי עד שתתגלגל, ומשנתנה מים, אם הפרישה חלתה חלה. והיינו דקמח הווי כפירות מחוברים, נתן מים כמי שתלשן ולא מירח, גלגל כמירוח.

(יב) גמ', אדם יודע שאין מפרישין חלה קמח. הקשו המקנה והפני יהושע, כיון דלא ידע וסבר דהוי חלה, ממילא אינו נותן לשם מתנה, ולמה לי לטעמא דמשום דנפיק חורבה. ותירצו, דאף דאיכא אינשי טעמי בהכי, מכל מקום אין להוציא מיד הכהן, כיון דאיכא דלא טעי וגמר ונתן לשם מתנה, וכל שכן לשמואל דסבירא ליה דאין הולכין בממון אחר הרוב ויכול לומר לשחיטה מכרתי לך, הכא נמי יכול לומר מתנה נתת לי, ובעינין לטעמא דגזירה שלא יבוא לידי איסור.

(יג) תוס' ד"ה אס, בתוה"ד, דאיכא שני חטאות וכו'. ביאר בחידושי הגרע"א, דלאחר שתרם נמי, אף דעבר אמימרא דרחמנא, מכל מקום אפשר לו לתקן על ידי שאלה דמיעקר תרומה, ואי לא עביד הכי חוטא בשניה, דהפריש מן הרעה ומניח התרומה להיות קיימת, וממילא מוכח דבוה עביד מהני, דאי לא מהני ואפילו הכי חייב משום דתרם בדרך תרומה, אם כן אף אם ישאל על תרומתו לא יתקן חטאו ואינו חוטא אלא באחת.

דף מז ע"א

(א) גמ', אבל אמר לה באלו וכו'. כתב הטור (סימן ל"א) בשם הרמ"ה, דהוא הדין אם אמר בוז ובוז וכו', אם גמר דבריו קודם שקבלה אותן, מצטרפות, אפילו אכלה ראשונה ראשונה. אמנם הביא דעת רבינו ירוחם, דאפילו גמר כל דבריו קודם שקבלה אותן אינן מצטרפות, כיון שחלקן זו מזו. והבית יוסף (שם), הוכיח כדעת הרמ"ה, מרש"י ד"ה אלא דאמר לה, דכתב, דלא נקנה לה עד נתינה אחרונה שהיא גמר דברו. אבל הב"ח (שם), הוכיח כדעת רבינו ירוחם, מרש"י לעיל (מו). ד"ה והוא מלוה, דכתב, דהווי מלוה כיון הקידושין נגמרים כשתקבלם כולם, והיא אכלה את הראשונה קודם שתקנה אותה בקידושה.

(ב) גמ', פירושי קא מפרש התקדשי לי באלון וכו'. הקשה הרשב"א, כיון דעיקר הסייעתא משום דחילק בסיפא בין אוכלת למנחת, וברישא לא חילק. למה לגמ' לדחוק ולומר דרישא דאמר ברמון באלון ובאגוז "באלו" קאמר, "ואו" דקתני היינו כיצד. הא בהדיא קתני במציעתא, או שאמר התקדשי "באלו" אם יש בכלם שוה פרוטה מקודשת, וכיון דלא מפליג בין אוכלת למנחת שמע מינה דלא שניא. ותירץ, דאי אמרת דברמון באלון ובאגוז לאו באמר "באלו", אי אפשר למידק להאי דוקיא. דאם כן, רישא דרישא דהיינו ברמון באלון באגוז, לאו באמר "באלו" מיירי, אלא באמר התקדשי "בוזו ובוזו", ומכל מקום לא מפליג בהדיא, ועל כרחין לאו באוכלת אלא במנחת. וכיון שכן, אף אנו נאמר דבמציעתא דהיינו "באלו", דוקא במנחת ולא באוכלת. עוד תירץ, דנקט האמת, דעל כרחין יש לפרש כן משום קושיין דאקשינן היכי דמי. ועל עצם מה שביארה הגמ' לשון "או" "כיצד". כתב, דכן מצינו לקמן (נב). גבי או שחטף סלע מידה דהיינו "כיצד".

(ג) רש"י ד"ה ה"ג בוז ובוז, והאי דפלגינהו וכו' משום דבעי איפלוגי במציעתא וכו'. הקשה העצמות יוסף, דהאי קושיא קיימא למאי דתריץ בגמרא "הא מני רבי היא וכו'", דתקשי לערבינהו לתרי בבי, והשתא ליכא לשינויי משום דבעי לפלוגי בין אוכלת למנחת, דההיא תנא אחרינא הוא, דהיינו רבי והוי כברייתא אחריית. ותירץ, דמשום הכי קא פלגינהו האי תנא, לומר, דבהך איכא פלוגתא בין רבי לרבנן.

(ד) רש"י ד"ה ה"ג הא מני, בתוה"ד, ולא היינו תנא דרישא וכו'. אמנם הריטב"א רצה לפרש, דמאי "אם יש בכלן" דקתני רישא, אם יש בכל אחת ואחת מהן. ודחה, דאמאי שינה תנא לשונו, דהכא קתני אם יש בכלן, ובסיפא קתני בהדיא אם יש באחת מהם. ומשום הכי פירש, דרבי לא אמרה בין לקולא בין לחומרא, אלא לחומרא. והתם הוה פרטא להחמיר, לדון כשתי מחשבות חלוקות. והכא אמרינן ברישא, דאם יש בכלן שוה פרוטה מצטרפין להחמיר להיות מקודשת, והוי כללא לחומרא. ובסיפא כיון דאכלתו ראשון ראשון לא אפשר לאיצטרופי, כיון דמעוה חזורין הוה מלוה,

ועוד, דאפילו מדרבנן אין חוששין אלא כשנתקדשה דרך כבוד, אבל כשפיתה לשם אישות, דדרך בזיון הוא אין חוששין. ועוד, דהא קרא וברייתא מסתמא בלא שדיך איירי, ולכולי עלמא אין חוששין מסתמא לשמא שדיך ונתרצה, ונשאר בצריך עיון.

(ו) רש"י ד"ה אמר ליה, בתוה"ד, דמצריך לה בקידושי אחריני וכו'. הקשה הרשב"א, הא משמע לעיל (מה:), דאביי סבר כרב ושמואל דחוששין שמא נתרצה האב, ואף לרבינא בשנתרצה האב בהדיא, מקודשת לבסוף, כדכתב רש"י לעיל (מה:), ד"ה בפירוש. ותירץ, דאביי דחי לרב יוסף, דדלמא הברייתא דקידושין שלא מדעת אף על פי שנתרצה האב אינן כלום, ולפיכך צריך קידושין אחרים, וליכא ראייה. אמנם כתב, דלדעת הרי"ף אתי שפיר, דלעולם אינה מקודשת שלא לדעת האב, ואביי כרבינא סבירא ליה. עוד כתב, דהראב"ד מפרש הא דאמר אביי צריכה קידושין לדעת אביה, דצריכה שיתרצה האב בקידושה דהיינו בקבלת הקידושין.

(ז) גמ', ואפילו בקמייתא והא מלוה היא. כתב המהרש"ל, דמשמע, דקושיית הגמ' דווקא משום דהמקדש במלוה אינה מקודשת אבל אי אמרינן המקדש במלוה מקודשת הווי שפיר. והקשה, הא להאי מאן דאמר נמי קשיא, אמאי בעינן שווה פרוטה בקמייתא, הרי כוונתו לכלול לכול התמרות יחדיו, ואם כן אפילו בפחות משה פרוטה נמי ליצטרפי. ותירץ, דאי אפשר לצרפם אם לא היו יחד בעין, דכיון שאכלתן לא היה מקום לחול קידושין אחד מינהון כי אם בצירוף, דהרי לא היו גבה בעין יחדיו. אמנם המהרש"א כתב, דאי נימא דהמקדש במלוה מקודשת, ודאי דאין לחלק בין מקדש בדבר אחר ובין מקדש במלוה, אלא דהכא הכי קאמר, כיון דבעי שווה פרוטה באחת ולא מהני צירוף, על כרחין משום דמקדש במלוה אינה מקודשת, אם כן בקמייתא נמי לא תיקדש דהא מלוה היא. והפני יהושע ביאר סברת המהרש"ל, שחצי פרוטה שנאכל אינו מצטרף, משום שחצי פרוטה הנאכל אינו נהפך לחוב, כיון דלית ביה חיוב השבה, ואפילו בגוול חצי פרוטה ואכלו ושוב גוול חצי פרוטה פטור, משום דקמא קמא אחיל.

דף מו ע"ב

(ח) תוס' ד"ה דאיתמר, בתוה"ד, אבל היכא דאינו יודע וכו' שמא נתן לשם מתנה. הקשה הפני יהושע, מאי שנא מכל טעות דעלמא היכא דאינו יודע, דלא אמרינן מעוה מתנה. ותירץ, דתוס' לא קאמרי אלא בקידושין כהאי גוונא דשמעתין, משום דנהי דאינו יודע אם יחולו הקידושין עכשיו, מכל מקום, כיון דדעתו לקדשה, אם לא תתקדש לו עתה אמרינן דגמיר ויהיב לשם מתנה, כי היכי דליקרב דעתה להתקדש לו לאחר זמן.

(ט) גמ', רב אמר אדם יודע וכו'. כתב התוס' רי"ד, דלשמואל על כרחין צריך לומר אדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם מתנה, אבל לרב, אף דאין אדם יודע וטועה וסובר דקידושין תופסין באחותו, כיון דנמצאו דאינן תופסין דין הוא שיחזרו לו. והאי דקאמר רב אדם יודע, משום שמואל נקט ליה, דתלי טעמא בהכי דאדם יודע שאינן קדושין, הלכך גמר ונתן לשם מתנה, והשיב לו רב דאפילו אם תמצוי לומר דאדם יודע דאינן קדושין, לא נתנן לשם מתנה אלא לשם פקדון.

(י) גמ', המפריש חלתו קמח אינו חלה. הקשה התוס' רי"ד, מאי שנא חלה דכתיב "עריסותיכם" וקמח עדיין לא הוטבל, ממעשר דכתיב גבי "מעשר דגן" וקודם דאידיגן אינו טבל, ומותר לאכול עראי. ומכל מקום אם הקדימו בשיבולים חייל שם מעשר. ותירץ, דכתיב קרא אחרינא "עשר תעשר את כל תבואת זרעך", ואף דלא אידיגן, איקרי תבואה זרע, ומשום הכי הוה מעשר, אבל גבי חלה לא כתב כי אם עריסותיכם. ועיין באות הבאה.

(יא) גמ', שם. עיין באות הקודמת. הרמב"ן תירץ, דהתם כתיב "והרמות ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר" (במדבר יח, כו), ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר, ומוקמינן לה כשהקדימו לוי לכהן בשיבולים כדאיתא בברכות (מו). וממילא שמעינן דחייל עליה שם מעשר בשיבולים. עוד תירץ, דאף חלה כתרומה, מה התם דגן ולא פחות משליש, אף הכא עיסה ולא קמח. ומה התם אוכלין עראי עד שימרח ואם תרם תרומתו

ותירץ, דלא מצינו הקנאת גוף לפירות אלא בקרקע העושה פירות, דהפירות יוצאין מגופו, אבל בנותן כלי לתשמישו דאין התשמיש דבר היוצא מגופו לא. עוד תירץ, דאף אם תימצי לומר דנותן כלי לפירות ותשמיש קונה במשיכה, יש לחלק, דהתם גוף הכלי ממש מקנה לפירותיו לאותו זמן, ואין מקבל במתנה מתחייב באונסיו. מה שאין כן בשואל, דלא מיקני ליה גוף הכלי דהא מתחייב באונסין.

יב) גמ', שם. הקשה הריטב"א, אמאי קני ליה בביקוע, הא לא מצינו בשום מקום, שיהא כלי נקנה בהתחלת מלאכה. ותירץ, דלאו דינא הוא אלא תקנתא דרבנן, דתקנו כן כדי שיהא קיום לדבריהם שלא יחזור בו בחצי מלאכתו של זה, ויפסיד פעולתו. והסיק הריטב"א, דאין הלכה כרב הונא, אלא כרבי אלעזר דאמר **בבבא מצינא** (צט). דתיקנו משיכה בשומריין.

יג) גמ', נימא כתנאי התקדשי לי בשטר חוב וכו'. הקשה המהרש"א, מאי קשיא לרב, הא איכא לאוקמא נמי, דפליגי במלוה ברשות בעלים לחזרה וכשהיא בעין. ומלתיה דרב, בשלח בה יד שהוציא ממנה, כדמוקי להך דלעיל. ותירץ, דודאי הך דלעיל ניחא ליה לאוקמא דפליגי בהך סברא, דהוי ברשות בעלים לחזרה, דומיא דפקדון דתני נמי בה, דאיתא בה נמי הך סברא, דהאי טעמא דמלוה להוצאה ניתנה לא שייכא כלל בפקדון. אבל בברייתא דהכא דלא נקט בה אלא מלוה, לא ניחא לן למימר דפליגי אלא בהך סברא, דמלוה להוצאה ניתנה. והמהר"ם תירץ, דבשטר חוב כולי עלמא מודו, דכיון דקבל הלואה מעות ומסר למלוה את שטר החוב, אינה עוד ברשות המלוה לחזרה. עוד תירץ, דלא היה יכול לתרוצי כן, משום דהא איפליגו בזה חדא זימנא בברייתא דשני לעיל.

יד) גמ', אלא לאו שטר חוב דידה וכו'. הקשה הרשב"א, היכי דמי, אי בששלחה בה יד, הא אמרינן לעיל דלכולי עלמא בששלח בה יד ברשות לזה קיימא, ואינה מקודשת. ואי בדלא שלחה בה יד, הא לא שייכא בדבר כלל, דהא **לרש"י ד"ה במאי**, שמעתיה דרב בששלחה בה יד דוקא, כי היכי דלא לימא שמעתיה כתנאי. אלא מסתבר דלרב אפילו בשלא שלח בה יד ברשות לזה קיימא ולהוצאה ניתנה, ודלא כרבי שמעון. ועיין לעיל אות ט'.

דף מז ע"א

א) גמ', דמר אית ליה דשמואל. הקשו התוס' בכתובות (פו.) ד"ה תיזול, הא הבעל יהא חייב לשלם לה מדינא דגרמי. ותירצו, דאין המוחל חייב לשלם לקונה אלא את הדמים שנתן הקונה, ומשום כך מפסידה. והמקנה תירץ, דהבעל יכול למחול קצת, ואם כן לא סמכא דעתה דשמא ימחול דינר אחד, וכסיפא לה מילתא למיתבעי.

ב) גמ', במעמד שלשתן. כתב הבית יוסף (אבן העזר סימן כ"ח סי"ג) בשם רבינו ירוחם, דלמאן דאמר מקודשת היינו מדרבנן, כיון דמעמד שלשתן תקנתא דרבנן היא. אמנם כתב הבית יוסף, דאיכא למימר דכיון דתקינו רבנן נקנו לה המעות, וכיון דנקנו הוה כאילו נתן לה כסף, ומקודשת מדאורייתא.

ג) תוס' ד"ה כו, בתוה"ד, אלא מדלא קאמר הכי שמע מינה וכו'. אמנם הרמב"ן דחה, דאי קנה במעמד שלשתן סמכא דעתה, ומקודשת. משום דאמרה, דכיון דשניהם היו שם, כסיפא להו מילתא למיהדר בהו. עוד כתב, דלעולם יכול למחול ולא סמכא דעתה, ודאיצטריך בגמרא למימר בדרב הונא אמר רב פליגי, היינו אליבא דהנהו פירוקי קמאי דאמרי קמפילגי בדרב ובדר"פ, אבל אליבא דפירוקא בתרא, ודאי במלוה ע"פ ובשטר בדשמואל קמפילגי, וחדא להודיעך כחו דרבי מאיר, וחדא להודיעך כחן דרבנן, דלרבנן אפילו בשטר מחלו מחול, ולרבי מאיר אפילו על פה מחלו אינו מחול.

ד) רש"י ד"ה אינה מקודשת, ואפי' הנייר שוה פרוטה וכו'. אמנם הרמב"ן כתב, דרבי מאיר נמי מודה דאם יש בנייר שוה פרוטה מקודשת, ולא פליגי רבנן אלא אם אין בו שוה פרוטה, דמקודשת ואינה מקודשת. ועל פירוש רש"י שהביא בשם **יש מפרשים**, הקשה, הא איכא שמעינן להו **לקמן** (מח:), בההיא דעשה לי שירים ונזמים וטבעות, דאוקימנא כגון שהוסיף לה נופך משלו. ותירץ, דשאני הכא דאין דעתה אשטרא, אלא על הראיה שבו. עוד תירץ, דסלקא דעתך השתא דהתם דבישנה לשכירות מתחילה ועד סוף

ולחכי אמרינן, דאם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת, ואפילו בקמייתא. דפרטא הוה נמי לחומרא.

ה) גמ' ומר סבר מלוה לאו להוצאה ניתנה. מפירוש רש"י ד"ה להוצאה ניתנה, בתוה"ד, ואינו מחוייב שתהא מצויה בכל עת שיתבענו. משמע דסברת מאן דאמר לאו להוצאה ניתנה סבר דבעי להעמידה באופן שתהיה מצויה בכל עת שיתבענו. אמנם התוס' ר"ד כתב, דדבר זה רחוק מהדעת. ומשום הכי פירש, דלא אמרינן להוצאה ניתנה, דהיינו דאף שהיא בעין אינה שלו, ונמצא שלא נתן לה כלום. אלא כיון שהיא בעין ומחלה לה, אין לך נתינת כסף גדולה מזו.

ו) גמ', ותסברא אימא סיפא ושויים במכר שוה קנה וכו'. כתב הרמב"ם (פ"ז מהלכות מכירה ה"ד), דאם מכר לו קרקע בחובו אין אחד מהם יכול לחזור בו, ואף על פי שאין מעות המלוה מצויות בשעת המכר. אמנם הראב"ד (שם) הקשה, מדאיתא בסוגיין "ושויים במכר שוה קנה אי אמרת מלוה להוצאה ניתנה במאי קני". ותירץ המגיד משנה (שם), דהרמב"ם לא סמך על סוגיא דידן, משום דאיתא בבבא מצינא (מו:): יש דמים שהן כחליפין כיצד החליף דמי שור וכו', ואינו מחלק בין הנאת מלוה למלוה עצמה, ומשמע דמלוה קונה, וסמך על אותה סוגיא הנאמרת במקומה.

ז) גמ', התקדשי לי בכפרון שיש לי בידך כו' אם נשתייר ממנו שוה פרוטה מקודשת. כתב הרא"ש (סימן י'), דמייירי כשלא ידעה האשה כמה היה הפקדון, ונתרצתה להתקדש לו בו, הן רב הן מעט, אבל אם ידעה סכום הפקדון ונגנב או נאבד ממנה אינה מקודשת, דלא נתרצתה להתקדש לו אלא בסכום הפקדון שידעה שהיה בידה, וגם הוא אינו חייב להשלים, כיון שלא נקב סכום בשעת הקידושין. אמנם הרשב"א פירש, דאמר לה סתם "בפקדון שיש לי בידך", דהכי משמע, בכל מה שיש לי עכשיו בידך, ואף היא שלא הקפידה לומר לו, "והוא שלא נגנב ושלא נאבד". מסתמא ניחא לה בכל מה שהוא, אם מעט ואם הרבה, אבל אם אמר לה "בכל" מה שהפקדתי בידך, אם נגנב או נאבד מקצתו אינה מקודשת. והפני יהושע פירש, כיון דנתרצת להתקדש לו, דעתה שתתקדש בכל צד קידושין שימצאו באלו הקדושין.

ח) רש"י ד"ה אפילו, מקודשת בההיא הנאה דמחיל לה גבה. כתב הפני יהושע, דהוכרח לפרש כן, משום דהכא לא שייך טעמא דלאו להוצאה ניתנה שיהא חייב להעמידה בעיסקא, דכיון שלא נשתייר ממנה כלום ונגנב או נאבד מאי אית ליה למיעבד. אלא על כרחך דאפילו הכי סברי רבנן דמקודשת, כיון דמחיל לה גבה. ורבי שמעון בן אלעזר סבר בהא כרב וכאביי לעיל (ו:). דאינה מקודשת בהנאת מחילה מלוה, אלא אם כן אמר לה בהדיא "התקדשי בהנאת מחילה מלוה", אבל במלוה שהיא בעין כולי עלמא סברי דמקודשת, וקשיא אדרב.

דף מז ע"ב

ט) תוס' ד"ה אלא מלוה, בתוה"ד, וי"ל דרב נמי סבר כוותיה וכו'. וכן משמע מרש"י ד"ה במאי. אמנם הרמב"ן פירש, דרב דלא כרבי שמעון בן אלעזר. וסבר, דאפילו איתא למלוה בעין אינה מקודשת, דלהוצאה ניתנה. והא דלא דייקנין עליה לימא כתנאי אמרה, משום דהא אמר דבריו כרבנן שהם רבים, אבל בדרב הונא השואל הוא דבעיא הכי, משום דאתיא כיחידאה. ועיין להלן אות יד.

י) גמ', במלוה ברשות בעלים לחזרה. ביאר הריטב"א, דכיון דלוה חייב באונסיה ולא יהיב ליה גופיה אלא תשמיש המעות, לא מקניא ללוה במשיכה עד שיתחיל להוציא ממנה. ועיין באות הבאה.

יא) גמ', ביקע בו קנאו לא ביקע בו לא קנאו. הקשה הריטב"א, הא שאלה מתנה ליומא היא על מנת להחזיר, ואמאי לא קנייה שואל במשיכה כמתנת מטלטלין לזמן דמיקניא במשיכה. ותירץ, דבשאלה לא מיקני ליה גוף הכלי כלל אלא התשמיש שבו, ואין התשמיש ראוי לקנות במשיכה, כשם שאי אפשר לקנות את האותיות שבשטר במסירה לחודא, לענין שיעבוד שבהם. דאין משיכה קונה אלא במושך גוף הדבר הנקנה. אמנם הקשה, דהכא קנין הגוף איכא לתשמישו, דומיא דנותן דקל לפירותיו דמיקני בחזקת קרקע.

שמעון דהני מקודשת, היא משום חומרא דאשת איש, כדאיתא לקמן (ג). עוד הקשה, מאי פריך מההיא דחלא וחמרא, דהתם גילה לקוח דעתו דרוצה בחלא או בחמרא, ולכך יכול לחזור בו, אבל הכא לא גילתה כלל מה היתה דעתה בתחילה.

יא) גמ', **הכא נמי איכא דניחא ליה וכו'**, כתב המהרש"א, דברישיא גבי כוס של יין ושל דבש לא פריך הכי, משום דפסיקא ליה לתלמודא דכולי עלמא בחדא מינייהו ניחא להו. וכן בעני ועשיר לכולי עלמא ודאי בעשיר ניחא להו והיינו שבח ממון, ושפיר פליג רבי שמעון בפשיטות דאם הטעה לשבח דמקודשת. ולתנא קמא אינה מקודשת אף דניחא לכולי עלמא, משום דאפשר שדעתה ורצונה בדבר הפחות מאיזה טעם. ולא קשיא ליה לרבי שמעון אלא בכסף וזהב, משום דאיכא דניחא ליה בכסף כגון להשלים תכשיט של כסף, כמו שכתבו בתוס' ד"ה איכא.

יב) גמ', **כגון שאמר לשלוחו הלויני דינר וכו'**. כתב הריטב"א, דמסתברא דמיירי בדלא בעי שליח לאישתלומי מיניה, אלא דינר של כסף. ומשום הכי סבר רבי שמעון דליכא קפיידא, כיון דלית ליה פסידא. ורבנן סברי, דאפילו הכי מקפיד שלא לקדשה אלא בדינר של כסף, לא מדיליה ולא משל אחרים. אבל היכא דבעי שליח לאישתלומי מיניה דינר של זהב שקידשה על מנת כן, לכולי עלמא קפיידא הוה, דלא אמרו מראה מקום הוא לו, אלא היכא דליכא פסידא בשינוי שליחותו. והא דנקט ליה תלמודא סתמא, משום דדינא הכי מסתמא, דלית ליה לשליח לאישתלומי מיניה דבעל הבית אלא דינר של כסף שנתן על פיו, ולא השאר דהוסיף מדעתו, דבמה התחייב לו.

יג) גמ', **כגון שאמרה היא לשלוחה וכו'**. הקשה המהר"ם, אמאי נקטה מתניתין האי לישנא "דהתקדשי לך" "ונמצא" "והטעה לשבח" דשייך גבי שליח האשה לקבלה, ולא השמיענו התנא האי דינא גבי איש שאמר לשלוחו הלויני דינר של כסף וכו' כדלעיל. ותירץ, דלפי האמת, גבי האיש שאמר לשלוחו הלויני דינר של כסף, וקדש לי בו אשה פלונית. והלך והלוה של זהב, אפילו רבי שמעון מודה דאינה מקודשת, ולא שייך הכא מראה מקום הוא לו, דאינו שליח להוציא של זהב שלא ברשותו. ועיין באות הקודמת.

יד) גמ', **ומר סבר מראה מקום היא לו**. ביאר הרש"ש, דלשלוחה על כרחך צריכה שתאמר במה מתרצית להתקדש, ולכך אמרינן שכוונה לומר דאף אם לא יתן לך אלא כסף תקבל, וכל שכן כשיתן זהב. אבל כשמקדש אותה בעצמה ובידו דינר זהב, מה לו לומר כסף, אם לא דיש לה קפיידא בזה, דהיא צריכה לכסף, כמו שכתבו בתוס' ד"ה איכא.

פליגי, או באומן קונה בשבח כלי. אמנם דחה דעה זו, דאם כן, אמאי אמרינן בגמרא דרבנן מספקא להו. נימא דרבנן סברי כרבי מאיר בחדא, דאינה מקודשת בשטר, ומיהו שמין את הנייר, ובהא פליגי עליה, דרבי מאיר סבר אף על פי ששוה פרוטה אינה מקודשת. אלא על כרחך, דלרבי מאיר נמי שמין את הנייר, ואם יש בו שוה פרוטה מקודשת.

ה) גמ', **כגון שקדשה בשטר שאין עליו עדים וכו'**. כתב הפורת יוסף, דהוה מצי למימר איפכא, דיש עליו עדים ונתנו שלא בפני עדים, דלרבי מאיר מקודשת ולרבי אלעזר אינה מקודשת. ומדלא קאמר הכי, יש להביא ראיה מזה לשיטת הרי"ף בגיטין (מט:). דלרבי אלעזר אף עדי מסירה כרתי והוא הדין עדי חתימה, ואם כן לרבי אלעזר לעולם מקודשת.

ו) גמ', **מכלל דת"ק סבר אפי' אותו ממוון וכו'**. הקשה הרש"ש, נימא דרבי מאיר סבר אין אומן קונה בשבח כלי אלא ושייך לבעלים, ולכך כיון שעשאן הוה כאילו נתנן לה אף שעודן תחת ידו, ורבנן סברי דאומן קונה בשבח כלי, לכך לא הוי נתינה עד שימסרם לה.

ז) גמ', **ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף והוה מלוה**. הקשה התוס' ר"ד, התינה פרוטות הראשונות, הויין מלוה. אבל פרוטה אחרונה דאתיא עם גמר הכלי, לא הוויא מלווה ותתקדש בה. והוסיף, דליכא למימר דחצי פרוטה הראשון שבפרוטה אחרונה הוויא מלוה ולא נשאר פרוטה עם גמר כלי, דכל פחות מפרוטה לא חשיב לאקריוי מלוה. ותירץ, דפרוטה האחרונה נמי הוויא מלוה גבה עד שיגיע הכלי לידה.

דף מח ע"ב

ח) רש"י ד"ה אינה לשכירות אלא לבסוף, כשמחזירין לה. וכן כתב הריטב"א. והוכיח כן, דאי סוף היינו כשהשלים מלאכתו, מיד נעשה מלוה, וכי מהדר לכלי הוה מקדש במלוה. אמנם המאירי פירש, לכשיגמר הכל, ובאותה שעה כלין הקידושין.

ט) גמ', **כגון שהוסיף לה נופך משלו**. הקשה הרמב"ן, וכי לא הוסיף נמי תתקדש במשכון, דהא תפיס ליה אאגריה, והוה כמלוה שיש עליה משכון בידה דמקודשת, כרבי יוסי ברבי יהודה לעיל (יט:). ותירץ, דמוכח מכאן דאין הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה. עוד תירץ, דשאני משכון דקני ליה כיון דלהכי אתפסוה מעיקרא, אבל כלי לגבי אומן, לאו בתורת משכון אתפסוה מעיקרא, אלא בפקדון הוא עד שיתבעוהו מיניה.

י) גמ', **ולית ליה לר"ש יין וכו'**. הקשה העצמות יוסף, דלמא מאי דאמר רבי

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרף היומיומי" בעיון!!!

זמני השיעור בדף היומיומי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית המדרש "משכן אהרן" שע"י חניכי ישיבת פוניבז' מודיעין עילית ת"ו

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (הח"ח באהבת חסד ח"ב פט"ו)

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714